

Ambitieuus klimaatbeleid waar mensen van profiteren

We zitten midden in de klimaatcrisis. Een zo snel mogelijke daling van broeikasgassen moet prioriteit hebben, juist ook in het beleid van gemeenten. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering en daarmee bepalend voor het slagen van landelijk en Europees klimaatbeleid. Gemeenten hebben de mogelijkheid om daarin voorop te lopen, door invoering van groene maatregelen, zoals meer wind- en zonne-energie, minder (vervuilende) auto's, aardgasvrije en beter geïsoleerde huizen.

In Nederland is veel draagvlak voor verduurzaming. Vooral als bewoners en ondernemers ook de voordelen ervaren en mee profiteren van ambitieus klimaatbeleid. Klimaatbeleid moet eerlijk, consequent en transparant zijn. Groene oplossingen krijgen voorrang en worden gestimuleerd, vervuiling krijgt een prijs en wordt afgeremd of voorkomen. Door de juiste maatregelen kan iedereen meedoen in de transitie. En kan de gemeente laten zien wat ambitieus klimaatbeleid oplevert, ook voor haar bewoners. Zo wordt de leefomgeving groener, schoner en leefbaarder. Plus, de transitie zorgt voor extra groene banen.

In samenwerking met een brede coalitie kwam Milieudefensie eerder met de landelijke Eerlijke Klimaatagenda. De punten uit deze agenda passen we nu aan voor gemeentelijk beleid, aangevuld met een aantal slimme maatregelen op de thema's duurzame energie, isolatie & warme, mobiliteit & bereikbaarheid, landbouw & voedsel en vergroening & klimaatadaptatie.

1. Duurzame energie: schone en betaalbare energie voor iedereen

In deze gemeente kiezen we ervoor om hernieuwbare opwek snel op te schalen en doen dit samen met omwonenden. Dat vereist serieuze voorlichting, echte zeggenschap van bewoners en mogelijkheden om financieel te profiteren van de energietransitie

Om ongecontroleerde opwarming van de aarde te voorkomen moet Nederland een enorme inhaalslag maken met de opwek van hernieuwbare energie én energiebesparing. 90% van het Nederlandse primaire energieverbruik bestaat namelijk nog altijd uit kolen, olie en aardgas. Nederland staat bijna onderaan op de Europese ranglijst voor wat betreft het aandeel hernieuwbare energie, wat ook nog eens grotendeels uit biomassa bestaat. Hier ligt een grote opgave voor gemeenten om hernieuwbare opwek snel op te schalen én dit te doen met draagvlak onder omwonenden.

Maatregelen:

- De gemeentelijke organisatie is klimaatneutraal in 2030.
- Er komt een plan voor het verminderen van energieverbruik in de hele gemeente met 25% in 2030 voor de gemeente zelf en al haar inwoners en gebruikers.
- De gemeente organiseert lokale voorlichtingsprogramma's over de noodzaak van de

energietransitie en de keuzes die hierin lokaal gemaakt moeten worden. Er wordt hierin veel aandacht besteed aan besparingsmogelijkheden. De gemeente zorgt voor zeggenschap voor haar burgers in de energietransitie.

- Lokale energie-opwek en direct verbruik binnen de gemeente wordt gestimuleerd, om overbelasting elektriciteitsnetwerk te voorkomen. Aansluiting op het landelijk systeem van lokaal opgewekte duurzame energie krijgt voorrang.
- Er komt een ambitieus plan en bijbehorende stimuleringsregeling voor zonnepanelen op ongebruikte daken.
- Windmolenplannen gaan niet in de ijskast, maar worden zo spoedig mogelijk uitgevoerd met aandacht voor de belangen van direct omwonenden. Hierbij wordt gekeken naar succesvolle windparken zoals de windmolenparken in Beuningen en Krammer in Zeeland.
- Windmolens en zonneweides worden ontwikkeld in samenwerking met bewoners en lokale ondernemers.
- Er komt een verplichting voor natuurinclusieve duurzame energie-opwek bij grote zonneweiden en windparken.
- De gemeente stimuleert omscholingstrajecten richting de duurzame energiesector.
- De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld door bij haar werkzaamheden gebruik te maken van duurzame energie. Hierbij wordt sjoemelstroom vermeden en gekozen voor Nederlandse groene stroom, zodat de vraag daarnaar toeneemt. Veel gemeenten denken dat (Europese) aanbestedingsregels dit moeilijk maken maar dat is niet zo. WISE heeft dit voor veel gemeenten begeleid en geregeld.

2. Isolatie & warmte: isolatie en schone, betaalbare warmte voor iedereen

In deze gemeente kiezen we er voor om de isolatie van woningen voor iedereen toegankelijk te maken en bewoners zoveel mogelijk te ontzorgen.

Verwarming van gebouwen is voor veel gemeenten een van de grootste bronnen van CO₂-uitstoot en voor veel bewoners is de energierekening een grote kostenpost. Isolatie is voor beiden een oplossing en creëert bovendien werkgelegenheid. Grootschalige isolatie is daarom een cruciale stap op weg naar een beter klimaat, duurzaam economisch herstel en de transitie naar aardgasvrij. Omdat isolatie vaak complex is, maatwerk vereist en veel geld kost, is het van groot belang aan te sluiten bij wat leeft bij de bewoners in de wijk, hen te ontzorgen en financieel te ondersteunen. Alleen dan kan iedereen mee gaan met de energietransitie en wordt het draagvlak vergroot. Verder moeten alternatieve warmtebronnen echt duurzaam zijn. Goed isoleren en gebruik van lokale warmtebronnen voorkomt afhankelijkheid van niet-duurzame bronnen zoals afvalverbranding.

Maatregelen:

- Het zijn nu doorgaans de laagste inkomens die in de slechtst geïsoleerde huizen wonen, zowel koop als huur. Er wordt daarom als eerste ingezet op renovatie van de corporatiewoningen met

de laagste energielabels en koopwoningen van mensen met de laagste inkomens.

- De gemeente zorgt voor krediet voor isolatie voor huizen van eigenaren met een kleine beurs, terugbetaling naar draagvlak en kwijtschelden restschuld na 15 jaar, zoals dit project in [Deventer](#).
- De gemeente geeft in de wijkaanpak wijken met een lokaal initiatief prioriteit en ondersteunt deze initiatieven met kennis, kunde en netwerken van de gemeente. En met financiële middelen om hun eigen proces te organiseren.
- Bewonersinitiatieven krijgen in de wijkaanpak het eerste recht om een plan te ontwikkelen. En bij een positieve uitkomst: geef hen de mogelijkheid het plan zelf te realiseren als zij dat willen.
- Bij de wijkaanpak krijgen bewoners altijd minimaal twee keuzes voor een alternatieve warmtebron, met doorslaggevende stem voor bewoners.
- Vormen van coöperatieve warmte (ook wel warmteschappen genoemd) worden ondersteund, zoals het project van [warmtecoöperatie Ketelhuis](#) Wilhelmina Gasthuis terrein in Amsterdam, [WoW](#) in Wageningen en [Spaargas](#) van energiecoöperatie DE Ramplaan.
- Er komen ontzorgingsprogramma's voor alle wijken en vastgoedeigenaren. Er wordt een taskforce ingesteld die per wijk een maatwerk-aanpak inventariseert, voorbereidt, laat uitvoeren en op die uitvoering toeziet.
- De WOZ gaat omhoog voor woningen boven 1 miljoen euro. De opbrengsten worden gebruikt voor isolatie van woningen van mensen met lagere inkomens.
- Lokale warmtenetten met echt duurzame energiebronnen krijgen voorrang boven grote warmtenetten met bronnen die CO2 uitstoten zoals afvalverbranding of biomassa. Dit kan een lock-in voorkomen en stimuleert dat niet-duurzame energiebronnen z.s.m. worden uitgefaseerd.
- Er komt een subsidieregeling voor groene daken waarbij 50% van de kosten worden vergoed.
- Er komt een onderzoek naar energiearmoede in de gemeente en actieplan om de warmtetransitie te laten bijdragen bij het verhelpen en voorkomen van energiearmoede.
- De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld door eigen gebouwen te verduurzamen en te sturen op energiebesparende maatregelen voor de panden van uitvoeringsorganisaties.

3. Mobiliteit: duurzame en betaalbare bereikbaarheid voor iedereen

In deze gemeente kiezen we voor duurzame bereikbaarheid voor iedereen. Ook verkeer moet bijdragen aan het stoppen van de klimaatcrisis. Wij delen de straat eerlijk in plaats van dat het recht van de snelste geldt.

Het oude beleid dat in de eerste plaats op maximale doorstroming was gericht, negeert de belangen van de meest kwetsbaren in de samenleving: mensen zonder auto, met de minste bereikbaarheid, en kinderen, kwetsbaar voor verkeersongelukken. Vervoersarmoede bestaat en heeft grote gevolgen voor mensen, gezinnen en hun kansen om volwaardig mee te doen in onze samenleving. Daarom is het van belang dat alle mensen op een duurzame manier essentiële bestemmingen kunnen bereiken. Dat

betekent dat bestemmingen dichtbij moeten zijn, zodat onnodige kilometers worden vermeden. En dat het resterende verkeer bij voorkeur actief wordt afgelegd: lopend of op de (elektrische) fiets. Alle vormen van mobiliteit worden door deelvervoer voor iedereen toegankelijk.

Maatregelen:

We maken betere bereikbaarheid voor iedereen mogelijk

- Er komen mobipunten in alle wijken, waarin deelvoertuigen staan zoals fietsen, transportfietsen en elektrische fietsen, scooters en scootmobielen. Ook worden er elektrische auto's gedeeld. Voor mensen met een kleine beurs komt er een kortingsregeling. De noodzakelijke fondsen komen bijvoorbeeld uit de kilometerheffing.
- Er komen bereikbaarheidshuizen, want dichtbij is sneller. Met name in dorpen en buitenwijken is de bereikbaarheid van goederen, diensten en voorzieningen fors afgenomen. Voor de 25% van de gezinnen die geen auto kunnen gebruiken is dat extra zwaar. In bereikbaarheidshuizen is ruimte voor buurtinitiatieven, woningcoöperaties en/of gemeentelijke diensten, zodat mensen weer dichtbij naar een pinautomaat kunnen, of naar bijvoorbeeld de apotheek, dokter, of een buurtwinkel.
- De mobipunten liggen op plekken met aansluiting op de grote OV lijnen.
- Snelfietsroutes en het OV worden de basis van het interstedelijke verkeer.
- De gemeente investeert. zeker in het buitengebied en krimpgebieden, in het versterken van buslijnen, beter aansluitende dienstregelingen van bussen en treinen en een vraag georiënteerd aanbod, zoals de zorgtaxi of de belbus.
- De gemeente biedt gratis fietslessen aan die groepen die dat nodig hebben.
- De gemeente zorgt ervoor dat kinderen die zich geen fiets kunnen veroorloven, er een krijgen.

We maken straten en buurten gezonder en leefbaar maken

- De menselijke maat komt terug in het verkeer: minder voertuigen en machines. Meer lopen en fietsen in de gemeente en lagere snelheden.
- De gemeente gaat zorgen voor schonere lucht. Daarom hebben we zero emissie stadslogistiek in 2025.
- Om te voorkomen dat er steeds meer pakjesbezorgers in woonstraten rijden, komt een fijnmazig netwerk van distributiepunten in de gemeente.
- Parkeertarieven en beschikbaarheid van parkeerplaatsen worden ingezet om het autogebruik te ontmoedigen.

We gaan het verkeer veiliger en duurzamer maken

- De maximum snelheid in de bebouwde kom wordt max. 30 km/u ook voor de zogenoemde doorstroomwegen. In woonwijken wordt de maximum snelheid voor al het verkeer 15 km/u.
- Naar voorbeeld van Amsterdam, worden vanaf 2030 benzine en dieselauto's/busjes zoveel mogelijk geweerd uit het centrum van steden of andere relevante plekken. Mensen met lagere inkomens en kleine ondernemers worden geholpen met deze overgang naar duurzaam vervoer.
- Alle kinderen kunnen veilig en gezond naar school fietsen. We passen de omgeving van scholen

aan, in overleg met buurt en school, door gevaarlijke situaties voor fietsers te verwijderen, en de omgeving autoluw te maken.

- De ruimte in de gemeente is schaars. Mensen willen veel meer groen in de buurt en ruimte voor kinderen om te spelen. Ruimte kan beter gebruikt worden dan voor het parkeren van auto's. Jaarlijks worden zoveel mogelijk, maar minstens 2%, van de de autoparkeerplaatsen omgezet naar groen.
- De gemeente organiseert straatdialogen waarin bewoners zich bindend kunnen uitspreken over hoe hun straat wordt ingericht. Woonerven behoren nadrukkelijk tot de mogelijkheden. Er komt een regeling dat buurtbewoners een andere invulling kunnen geven aan parkeerplaatsen, zoals tiny forests, (moes)-tuinen, speelplekken voor kinderen en/of zitplaatsen voor bewoners.
- De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld door fietsen, OV en waar nodig elektrische voertuigen te stimuleren voor medewerkers en uitvoeringsorganisaties. Na 2023 zijn er geen gemeentelijke verplaatsingen meer in fossiele voertuigen.

4. Landbouw en Voedsel: eerlijk en betaalbaar voedsel voor iedereen

In deze gemeente kiezen we voor productie en consumptie van duurzaam, gezond en zoveel mogelijk lokaal voedsel, dat voor iedereen bereikbaar is. De gemeente ontwikkelt integraal voedselbeleid tot minimaal 2030, waarin de hele voedselketen – van boer tot bord – en een veelheid aan waarden (duurzaamheid, rechtvaardigheid, gezondheid, economie) centraal staan. Er komt een bijbehorende voedselstrategie gericht op het realiseren van gestelde beleidsdoelen.

Voor het klimaat, de biodiversiteit en een duurzaam toekomstperspectief voor boer(inn)en is het van belang de intensieve veehouderij af te bouwen. De transitie van dierlijke naar plantaardige eiwitten moet op een eerlijke manier worden vormgegeven. Kansen die regionale, lokale markten bieden zijn daarbij leidend, en niet de ongrijpbare wereldmarkt met lange internationale productieketens. Het is tijd voor een duurzame en gezonde gemeente, waarin eerlijk en gezond voedsel geproduceerd wordt en bereikbaar is voor consumenten.

Maatregelen:

- Intensieve veehouderijen krijgen geen vergunningen meer om uit te breiden.
- Boeren die de omslag maken naar duurzame, biologische productie worden gesteund.
- De verhouding dierlijke en plantaardige eiwitconsumptie draaien we om van 60:40 nu naar 40:60 in 2030.
- Korte ketens krijgen een prominente plek in de voedselomgeving. Initiatieven waarin inwoners samen met boeren de manier waarop voedsel wordt geproduceerd en vermarkt vormgeven, krijgen steun. Een eerlijk verdienmodel voor producenten en de betaalbaarheid van voedsel voor consumenten zijn belangrijke pijlers voor deze korte ketens.
- De gemeente draagt ambitieus bij aan het halen van de Europese doelstelling om in 2030 25%

biologisch landbouwareaal te hebben.

- Plaatselijke horeca en supermarkten gaan tenminste 25% regionaal, duurzaam geproduceerde producten verkopen.
- De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld door minder dierlijke eiwitten op het menu in bijvoorbeeld kantines en tijdens evenementen.

5. Vergroening & klimaatadaptatie: een groene wijk en werklocatie voor iedereen

In deze gemeente kiezen we voor groene wijken die zorgen voor meer woon en werkplezier- en gezondheid en verminderde overlast van weersomstandigheden.

Veel mensen, vooral met lagere inkomens, wonen in wijken met veel steen en weinig groen, ook bedrijventerreinen kunnen wel vergroening gebruiken. Met creativiteit en inzet is er ruimte voor veel nieuwe natuur, van groene daken op bedrijventerreinen tot voedselbossen binnen en buiten bebouwd gebied. Bomen kunnen CO₂ opnemen en dragen bij aan klimaatadaptatie in bebouwd gebied, door overtollig water af te voeren en koelend te werken tijdens hete perioden. Een groene leef- en werkomgeving bevordert ook de gezondheid en productiviteit. Verder brengt vergroening werkgelegenheid en is het vaak te realiseren zonder lange planningsprocedures.

Maatregelen:

- De gemeente investeert juist ook in groen in armere wijken. Bij het plannen van vergroening krijgen wijken met het minste groen en de laagste inkomens voorrang.
- Ook bedrijventerreinen worden vergroend, want ook daar is nog veel verbetering mogelijk en noodzakelijk.
- Mogelijkheden als groene daken en gevels, binnen vergroening, ecologisch bermbeheer, waterdoorlatende groene parkeerplaatsen, wadi's voor wateropvang, nestelgelegenheid voor vogels, bedrijfsbossen en moestuinen worden meegenomen in de planvorming.
- De gemeente plant zoveel mogelijk bomen en struiken en is terughoudend met kapvergunningen.
- Er komt zoveel mogelijk ruimte voor natuurlijk groen (i.p.v. aangeplant) voor behoud en stimulatie van de biodiversiteit.
- Groenprojecten samen met buurtbewoners worden gestimuleerd, bijvoorbeeld moestuinprojecten, geveltuintjes en gezamenlijk onderhoud van groen in de buurt.
- De gemeente geeft het goede voorbeeld door bijvoorbeeld in en om gemeentelijke gebouwen groen de ruimte te geven.